

HANNE HEIMBÜRGER

KNÆK STUDIEKODEN!

Et kompetencekatalog med øvelser

GYLDENDAL

Knæk studiekoden!
Et kompetencekatalog med øvelser
Af Hanne Heimbürger

1. e-udgave, 2009
ISBN 978-87-625-0310-6

© 2008 Gyldendalske Boghandel,
Nordisk Forlag A/S, København

Denne bog er beskyttet af lov om ophavsret.
Kopiering til andet end personlig brug
må kun ske efter aftale med forlag og forfatter.

Forlagsredaktion: Lene Marie Laustsen og
Lise Penter Madsen
Grafisk tilrettelæggelse
Forsidelayout: Frk. Frost
Forsideillustration: Tintank
Bogens illustrationer: Tintank

(Bogudgave: ISBN 978-87-02-06390-5, 1. udgave, 1. oplag)

GYLDENDAL

www.gyldendal-uddannelse.dk

Indhold

Forord	4
KOMPETENCEKATALOG – OVERSIGT	8
ALMENE KOMPETENCER	
Kulturmødet · A1	12
Læsestrategier · A2	17
Lektielæsning · A3	25
Notatteknik · A4	30
Overskue og strukturere stof · A5	37
Skrivning · A6	46
Planlægning og stresshåndtering · A7	50
Informationssøgning · A8	58
Præsentation og mundtlig formidling · A9	62
Sproglig bevidsthed og korrekthed · A10	68
Innovativ, kreativ, iværksætter · A11	71
Eksamen · A12	77
PERSONLIGE KOMPETENCER	
Egen indflydelse på udbyttet af gymnasiet · P1	83
Læringsstil · P2	88
Selvevaluering – formativ evaluering · P3	93
SOCIALE KOMPETENCER	
Kulturen i klassen · S1	100
Arbejdsformer · S2	102
Gruppearbejde · S3	105
Projektarbejde · S4	115
Lytte og give feedback · S5	126
Demokratisk forståelse · S6	129
FAGLIGE KOMPETENCER	
Faglige læreprocesser · F1	135
Faglig læsning og forståelse · F2	139
Videnskabsteori · F3	144
Metodebevidsthed · F4	151
Taksonomier · F5	156
Transfer · F6	161
Litteraturliste	165
Register	167

KNÆK STUDIEKODEN!

Forord

Få tjek på studierne

"Knæk studiekoden!" giver dig en lang række redskaber til at skabe og bevare overblikket over studiearbejdet i gymnasiet. Gennem arbejdet med bogens vejledninger kan du udvikle og indarbejde studieteknikker, der vil gøre dig i stand til at prioritere og løse studieopgaverne bedst muligt. Desuden ruste studieteknikkerne dig til at blive en kompetent og sikker studerende på et universitetsstudium eller anden videregående uddannelse.

Når du mestrer teknikkerne, og når du vælger de mest hensigtsmæssige i forhold til opgavernes art, så har du knækket koden.

Dine udfordringer

Sigtet med bogen er at vise dig, at det er en udvikling, du skal igennem. Øvelserne skal gerne hjælpe dig med at se formålet med processen og din egen rolle i den. Det at lære kræver ofte modet til at tilsidesætte de umiddelbare behov for at kunne arbejde sig hen mod målet. Men ved at du indser din egen rolle i dine egne livsmål, kan det motivere dig hen imod en disciplineret og professionel elevadfærd, der er tilfredsstillende for dig selv.

Måske synes du, at den samlede læringspakke i gymnasiet virker stor og uoverskuelig, og kravene kan i starten føles tunge. Men allerede efter et kort stykke tid vil du erfare, at du bliver mærkbart bedre til at håndtere viden, i takt med at du træner, reflekterer og opøver gode arbejdsvaner.

Når du så har gjort en ærlig indsats, må du også lære at være tilfreds med den. Det er vigtigt at huske på, at erhvervslivet ikke kun efterspørger viden,

men også medarbejdere, der kan bruge deres personlighed i relation til kolleger, venner og arbejdsopgaver.

Bogens undertitel "*Et kompetencekatalog med øvelser*" er en genrebetegnelse. Bogen er ikke beregnet til at læse fra ende til anden, men er tænkt som en opslagsbog, når du har brug for at træne den kompetence, der falder dig sværest. Det er de udfordringer, som du selv føler er de største, der er de vigtigste og kræver opmærksomhed – uanset form og størrelse.

Bogens opbygning

Bogen er inddelt efter de fire overordnede kompetencekategorier: almene, personlige, sociale og faglige kompetencer. Inddelingen følger den herskende praksis, hvor

- **de almene kompetencer** omfatter dit studietekniske og tværfaglige arbejde
- **de personlige kompetencer** er dem, der drejer sig om, at du arbejder med dig selv
- **de sociale kompetencer** er dine evner til at agere sammen med andre
- **de faglige kompetencer** er øvelser eller måder, du bruger dine færdigheder på til at løfte dit udbytte i de enkelte fag.

Efter hver teoretisk forklaring følger en øvelse til træning, afklaring eller indledning til refleksion. Du vil se, hvordan du kan arbejde med studieteknikkerne i fagene, og hvordan du dermed får et større udbytte af undervisningen. Selvfølgelig behersker du ikke teknikken allerede efter introduktion og tilhørende øvelser. Men hvis du bevidst arbejder med metoderne i fagene gennem alle tre gymnasieår, bliver de indarbejdet som en del af dit handlemønster, og du bliver studiekompetent.

Kompetence er defineret som at kunne gøre det rigtige i den givne situation på det givne tidspunkt.

Når du går fra at være grundskoleelev til at være gymnasieelev, har du brug for at have almene kompetencer, så dem kan du især fokusere på i uddannelsens første halve år. De faglige kompetencer har du nok større fokus på, når du er ved at afslutte uddannelsen. I sidste ende skal du gerne have færdigheder inden for alle kompetencekategorier – alt efter hvad praktisk erfaring, loven og forskningen siger.

Bogen er et katalog over de kompetencer, som de gymnasiale ungdomsuddannelser har som mål, og den giver et samlet bud på, hvad du som elev kan gøre for at arbejde hen imod disse mål.

På side 8-9 kan du læse oversigten over kompetencekatalogets indhold, som derefter udfoldes i resten af bogen.

Bogens metode – især til læreren

Grundantagelsen i bogen er, at det er ved at arbejde med stoffet, at man virkelig lærer. Det er mange læreres erfaring, at elever ikke altid er lige lydhøre for lærerens strukturerede anbefalinger. Man opnår en gang imellem meget mere ved at lade eleverne selv finde frem til en indsigt. Derfor er materialet bygget op således, at eleverne selv diskuterer og sammenfatter deres erfaringer. Lærerens opgave er at hjælpe med at beskrive, systematisere og igangsætte refleksion. Nogle steder er der konkrete angivelser af, hvordan man kan anvende en given metode i et fag, men oftest vurderer faglæreren selv ud fra sit kendskab til fag, niveau og klasse, hvordan metoden bruges bedst i netop dette fag.

Undervejs i bogen vil der være forslag til, hvad man som lærer kan gøre for at arbejde med de forskellige kompetencer, hvilket som oftest vil formuleres med følgende indledning: "Bed din lærer om" eller "Arbejd i klassen med". Læreren kan understøtte elevernes udvikling ved at følge Howard Gardners anbefalinger:

- Opstille klare mål for eleven og evaluere eleven i forhold til disse krav.
- Vise hvad eleven skal gøre for at nå disse mål, dvs. fortløbende vise, hvad det næste trin er.

Fra grundskole til videregående uddannelse

Gymnasiet danner overgangen mellem grundskolen og de videregående uddannelser. Bogen tager derfor udgangspunkt i en undersøgelse af, hvad man på universiteterne og på de mellemlange og korte videregående uddannelser forstår ved studiekompetence, og hvad man forventer, at du gerne skal kunne fra dag ét. Desuden baserer bogen sig på gymnasieuddannelsens overordnede formålsparagraffer og den nyeste forskning om ungdomskultur og læring.

Se skemaet på højre side:

Første kolonne: Grundskolen arbejder med fælles mål: almene, personlige, sociale og faglige.

Anden kolonne: De gymnasiale ungdomsuddannelsers opgave er at gøre dig klar til at leve op til kravene på de videregående uddannelser, at gøre dig almindannet og studieforberedt.

Tredje kolonne: Kravene til hvad du skal kunne fra første dag på en videregående uddannelse. Her vist med kravene Københavns Universitet. De andre institutioner har lidt andre krav, men de er i det store hele ret enige.¹

¹ Læs evt. den samlede undersøgelse her: <http://www.emu.dk/gym/tvaers/studiekp/laerere/hvaderstudiekp/videregaaendeudd.html>